

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-16

Ärendenummer SMF-2023-02307

Handläggare

Cecilia Minell

Telefon: 031-365 58 63

E-post: cecilia.minell@stadsmiljo.goteborg.se

Svar på återremiss från kommunfullmäktige gällande markupplåtelseöversyn

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att fastställa beräkningsgrund för avgifter för upplåtelse av offentlig plats med principen om huvud- och underkategorier, enligt bilaga 7 och 8 till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande, som underlag till budgetförutsättningar och med tillämpning från och med förslaget vunnit laga kraft och tills vidare.
2. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att fastställa allmänna bestämmelser för upplåtelser av offentlig plats, där det bland annat anges årlig indexering, enligt bilaga 7 till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.
3. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget till trafiknämnden att återkomma med förslag på aktualiserat regelverk och ny konstruktion för upplåtelse och avgiftsuttag för gatumark och annan allmän platsmark (KF 2020-12-10 § 16, punkt 4) som fullgjort.
4. Stadsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget om återremiss (KF 2024-02-29 § 73) som fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav trafiknämnden i uppdrag att inkomma med förslag på aktualiserat regelverk och ny konstruktion för upplåtelse och avgiftsuttag för gatumark och annan allmän platsmark (markupplåtelseöversyn) (KF 2020-12-10 § 16). Efter den nya organisationen för stadsutveckling tog stadsmiljönämnden över uppdraget och presenterade ett förslag enligt det. Kommunfullmäktige återremitterade förslaget (KF 2024-02-29 § 73). Stadsmiljöförvaltningen har omarbetat förslaget till ny beräkningsgrund för taxan och nya avgiftskategorier enligt kommunfullmäktiges beslut i linje med eller maximalt 5 procent över 2023 års avgifter. Enligt beslutet har stadsmiljöförvaltningen kompletterat underlaget med ett avsnitt om hur taxan kan förhålla sig till användning av offentlig plats och har givit förslag på stegvis införande av vissa avgifter samt uppföljning efter implementering. Stadsmiljöförvaltningen har även haft en dialog med företrädare från näringslivet i ett av Citysamverkans ledningsgruppsmöten.

Stadsmiljönämnden återremitterade det omarbetade förslaget (2024-09-25 § 147) till stadsmiljöförvaltningen, med syfte att redovisa en jämförelse mellan det ursprungliga förslaget och det omarbetade förslaget. Stadsmiljöförvaltningen har tagit fram en sådan jämförelse enligt bilaga 9.

Avgift för analog reklam lämnas i förslaget oförändrad och regleras därmed fortsatt av beslut KF 2021-03-25 § 17 eftersom beslutet i praktiken har en successiv implementering till 2026.

Beräkningsgrund för avgifter för upplåtelser av offentlig plats ska enligt avgiftslagen (Lag 1957:259) beslutas av kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En ny beräkningsgrund för avgifter för upplåtelser av offentlig plats påverkar ekonomin för både enskilda tillståndsinnehavare, stadsmiljönämnden och andra kommunala nämnder och verksamheter. Viktigt att uppmärksamma i detta ärende är att förslaget innebär just en *helt ny* beräkningsgrund avsedd att gälla under lång tid med indexreglering enligt konsumentprisindex. Det är alltså inte endast en mindre revidering av nu gällande taxa som föreslås. Nya avgiftskategorier, ny zonindelning, och nya allmänna bestämmelser för tillämpning av taxan föreslås. Det, tillsammans med begränsat systemstöd för att bryta ut viktiga parametrar i debiteringen historiskt i syfte att simulera påverkan för förslaget, gör den ekonomiska konsekvensbeskrivningen komplex i detta ärende. Störst osäkerhetsfaktor oavsett föreslagen taxa i sammanhanget, är dock utvecklingen framgent gällande anspråket att nyttja offentlig plats för olika ändamål. Viker ”efterfrågan” på upplåtelser i staden för exempelvis byggbelamringar eller uteserveringar, ger det betydligt större ekonomisk påverkan än vad detta förslag på ny beräkningsgrund genererar.

För enskilda tillståndsinnehavare beräknas föreslagen taxa innebära höjda avgifter jämfört med idag för icke tillgänglighetsanpassade byggetableringar (höjning med cirka 31 procent). Samtidigt innebär förslaget en sänkt avgift för tillgänglighetsanpassad byggställning (sänkning med cirka 15 procent). Med ej tillgänglighetsanpassade byggetableringar avses helt belamrade ytor. Med tillgänglighetsanpassad byggställning avses byggställning med gångtunnel eller liknande. Vidare beräknas vissa enskilda tillståndsinnehavare inom kategorin försäljningsbyggnader (gatukök/kiosker) påverkas med höjda *eller* sänkta avgiftsnivåer. Detta beror på att beräkningsgrund idag saknas för ändamålet vilket innebär problem och osäkerhet utifrån flera perspektiv, inte minst likabehandlingsperspektivet. En tydligt beslutad beräkningsgrund för kategorin är därför helt nödvändig. För att hantera större avgiftshöjningar i enskilda fall i praktiken inom kategorin föreslås i de allmänna bestämmelserna en successiv implementering i de fall där föreslagen beräkningsgrund innebär höjningar, med mer än 20 procent, för redan befintliga försäljningsbyggnader.

Även andra typer av försäljningsärenden får för enskilda tillståndsinnehavare en mer eller mindre förändrad avgiftsnivå än den som i praktiken debiterats idag på grund av att tydligt beslutad avgift saknas. För säsongsförsäljning av bär innebär förslaget en betydande sänkning av den avgift som i praktiken tillämpas idag. För mobil måltidsförsäljning, så kallade foodtrucks, innebär förslaget en mindre höjning om cirka 3 procent, och för torghandeln innebär förslaget både höjda och sänkta avgifter jämfört med de nivåer som länge tillämpats i praktiken. I de fall större avgiftshöjningar sker inom kategori torghandel, föreslås i de allmänna bestämmelserna en successiv implementering i de fall där föreslagen beräkningsgrund innebär höjningar med mer än 20 procent.

Inom kategorin uteserveringar innebär föreslagen taxa mindre höjningar för tillståndsinnehavare i tre av de fyra avgiftszonerna, A-C, och sänkt avgift för

tillståndsinnehavare i ytterzonen D. Som följd av en del justeringar av föreslagen zonindelning, kan ett fåtal enskilda tillståndsinnehavare även påverkas genom att ”flyttas” till en högre avgiftsnivå än tidigare zonindelning innebär.

Inom evenemangskategorin innebär föreslagen taxa att avgift per ianspråktaga kvadratmeter minskar, samtidigt som högsta avgift för evenemang ökar något.

Inom kategorin oregistrerade fordon (elsparkcyklar och liknande) innebär föreslagen taxa, i och med att kategorin föreslås få zonindelning likt övriga kategorier, lägre avgift för enskild tillståndsinnehavare än idag i stadens *ytterzoner* (avgiften för de mest centrala delarna av staden föreslås lämnas oförändrad). I ytterzonerna sker inte upplåtelser inom kategorin i större omfattning idag. Föreslagen lägre avgift förväntas öka anspråket på upplåtelse av offentlig plats för uthyrning av oregistrerade fordon i stadens ytterzoner vilket genererar bättre tillgång till mikromobilitetstjänster för göteborgarna.

För andra kommunala nämnder och kommunala bolag beräknas föreslagen taxa innebära samma ekonomiska påverkan som beskrivs för enskilda tillståndsinnehavare ovan. Undantaget är när Göteborgs Stad är byggherre och tillståndsinnehavare är någon av Göteborgs Stads förvaltningar eller av dem anlita en entreprenör, och tillståndet gäller ändamålet utbyggnad eller underhåll av gatu-, spår- eller parkmark. Då blir upplåtelsen avgiftsfri. Samma nedsättningsgrund innebär ingen större förändring för de investerings-, och reinvesteringsprojekt som genomförs av Göteborgs Stads förvaltningar, då den idag i stort tillämpas i praktiken. Nämnd nedsättningsgrund är i linje med jämförbara städers hantering av avgiftsuttag inom staden och bedöms effektivisera stadens samlade stadsutvecklingsprocess.

För stadsmiljönämnden beräknas föreslagen taxa innebära ökade intäkter med cirka 4,9 procent eller cirka 4,3 miljoner kronor beräknat utifrån 2023 års avgifter för upplåtelse av offentlig plats. Viktigt i sammanhanget är dock att anspråket eller ”efterfrågan” på upplåtelser av offentlig plats i *betydligt större omfattning* påverkar stadsmiljönämndens intäkter än förändringarna i detta förslag. Uppskattningen utgår ifrån 2023 års anspråk på nyttjande av offentlig plats.

Bedömning ur ekologisk dimension

Införandet av en avgiftskategori för stadsodling bedöms kunna bidra positivt till den ekologiska dimensionen beroende på hur tillståndskategorin tillämpas i praktiken. Tydlig avgiftsnivå för ändamålet (begränsat till icke-kommersiell odling) möjliggör ett utvecklingsarbete gentemot allmänheten som kan bedrivas i syfte att möjliggöra mer grönska, lokala engagemang i odlingar och liknande och därmed vinster utifrån det ekologiska perspektivet.

Även fastställandet av underkategorierna för olika typer av ladd-anläggningar till huvudkategorin anläggningsrelaterade upplåtelser kan, beroende på tillämpning av upplåtelseypen, bli en bidragande del i den gröna omställningen. Idag har tydligt beslutad avgift för ändamålet saknats vilket inte hindrat enstaka upplåtelser för ladd-anläggningar, men som bidragit till otydlighet kring vad som gäller.

Beräkningsgrund för avgifter för upplåtelser av offentlig plats bedöms i övrigt inte påverka den ekologiska dimensionen i någon nämnvärd omfattning.

Störst påverkan på den ekologiska dimensionen vad gäller upplåtelse av offentlig plats ges istället stadens möjlighet att ställa villkor i de yttranden som avges till polismyndigheten. Villkoren staden ställer måste gälla för tillståndet om polismyndigheten sedan upplåter marken. I stadens yttranden ställs till exempel krav gällande återställande av ytan och försiktighetsåtgärder kopplat till träd och annan växtlighet som finns på den offentliga platsen som upplåts. Staden har även möjlighet att avstyrka upplåtelser i de fall det anses olämpligt av ekologiska skäl att upplåta marken.

Bedömning ur social dimension

Att zonsystem föreslås införas för samtliga avgiftskategorier innebär att en många gånger lägre avgift än idag skulle debiteras för upplåtelser i stadens ytterområden. Detta bedöms bidra positivt till ytterområdena i form av potentiellt större aktivering genom upplåtelse av offentlig plats för till exempel evenemang, tillfällig försäljning och liknande. Införandet av en avgift som möjliggör exempelvis uthyrningsskåp för utrustning för social aktivitet och avgift för iordningsställd aktivitetsyta för allmänheten, kan också bidra positivt till den sociala dimensionen beroende på taxans tillämpning i praktiken.

Avgiftslagen (Lag 1957:259) ger möjlighet för kommunen att låta sociala aspekter vara en del av beräkningsgrunden. I föreslagen taxa tar detta sig uttryck i flera av nedsättningsgrunderna inom kategorierna evenemang och försäljningsärenden. Detta ger möjligheter för föreningslivet, skolklasser, lokala grannskap och liknande att till en väldigt låg avgift eller helt avgiftsfritt, nyttja offentlig plats för ändamål kopplat till deras verksamhet och/eller finansiering. Exempel är kostnadsfri upplåtelse för försäljning för skolklasser som samlar in medel för klassaktivitet, samt för helt kostnadsfria evenemang riktade till allmänheten. I praktiken har flera av dessa evenemang inte debiterats någon nämnvärd avgift tidigare, men tydlighet i beräkningsgrund har till skillnad från andra städer saknats i Göteborgs nuvarande beräkningsgrund. Tydliga nedsättningsgrunder möjliggör transparent och rättssäker debitering. I och med stadens möjlighet att förena yttrandet till polismyndigheten med villkor, kan villkor som minimerar kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen tillämpas för både kostnadsfria och avgiftsdebiterade evenemang.

Nya avgiftskategorier såsom stadsodling, utsmyckning av stadsrummet med mera möjliggör också tydlighet kring hur offentlig plats kan upplåtas för att bidra till trivsel och aktivering i stadens alla delar. Idag finns i praktiken denna typ av upplåtelser redan, men tydlighet kring tillämpbar avgift och nedsättningsgrunder, som införs i det nya förslaget, har saknats.

Bilagor

1. Protokollsutdrag KF 2020-12-10 § 16 och handling 2020 nr 252
2. Protokollsutdrag KF 2021-03-25 § 17 och handling 2021 nr 35
3. Protokollsutdrag KF 2024-02-29 § 73 och handling 2024 nr 26
4. Protokollsutdrag 2024-09-25 § 147 Svar på återremiss från kommunfullmäktige gällande översyn av markupplåtelse-taxa
5. Medskick dialog Citysamverkan
6. Information om beräkningar, resonemang och jämförelse med tidigare taxa

7. Beräkningsgrund markupplåtelsetaxa
8. Beräkningsgrund markupplåtelsetaxa – zonindelning
9. Jämförelse mellan ursprungligt förslag och reviderat förslag

Ärendet

Kommunfullmäktige har givit stadsmiljönämnden i uppdrag att ta fram ett omarbetat förslag på ny beräkningsgrund för avgifter för upplåtelse av offentlig plats. Stadsmiljöförvaltningen har tagit fram ett sådant förslag som stadsmiljönämnden ska ta ställning till. Kommunfullmäktige kommer sedan att ta beslut om förslaget. Förslaget innebär en beräkningsgrund för upplåtelse av offentlig plats med principen om huvud- och underkategorier som budgetunderlag och med tillämpning från det att förslaget vunnit laga kraft.

Beskrivning av ärendet

Enligt ordningslagen (Lag 1993:1617) 3 kap krävs tillstånd för annan användning av offentlig plats inom detaljplanlagt område än föreskrivet ändamål. Avgift för sådan markupplåtelse tas ut med stöd av avgiftslagen (Lag 1957:259) enligt den beräkningsgrund som fastställts av kommunfullmäktige. Vad som följer av avgiftslagen är att avgiften ska vara *”skälig med hänsyn till ändamålet med upplåtelsen, nyttjarens fördel av denna, kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen och övriga omständigheter”*. Kommunfullmäktige gav trafiknämnden i uppdrag att inkomma med förslag på aktualiserat regelverk och ny konstruktion för upplåtelse och avgiftsuttag för gatumark och annan allmän platsmark (markupplåtelse taxa) (KF 2020-12-10 §16). Arbetet med uppdraget fortsatte efter trafiknämndens upphörande inom stadsmiljönämnden som presenterade ett förslag enligt uppdraget. Kommunfullmäktige återremitterade förslaget (KF 2024-02-29 §73). Stadsmiljöförvaltningen har omarbetat förslaget till ny beräkningsgrund för taxan och nya avgiftskategorier enligt kommunfullmäktiges beslut i linje med eller maximalt 5 procent över 2023 års avgifter. Enligt beslutet har stadsmiljöförvaltningen kompletterat underlaget med ett avsnitt om hur taxan kan förhålla sig till användning av offentlig plats och har givit förslag på stegvis införande av vissa avgifter samt uppföljning efter implementering. Stadsmiljöförvaltningen har även haft en dialog med företrädare från näringslivet i ett av Citysamverkans ledningsgruppsmöten.

Stadsmiljönämnden återremitterade det omarbetade förslaget (2024-09-25 § 147) till stadsmiljöförvaltningen, med syfte att redovisa en jämförelse mellan det ursprungliga förslaget och det omarbetade förslaget. Stadsmiljöförvaltningen har tagit fram en sådan jämförelse enligt bilaga 9.

Föreslagen beräkningsgrund innebär i praktiken både höjningar och sänkningar av befintliga avgiftsnivåer, en ny zonindelning, och nya allmänna bestämmelser för taxans tillämpning. Flera upplåtelsekategorier, främst inom försäljningsändamål, har saknat tydligt beslutade avgifter under en längre tid. Torghandel och försäljningsbyggnader är exempel på ändamål som i och med förslaget får en tydligt beslutad beräkningsgrund vilket ger förutsättningar för likabehandling, möjliggör rättssäker hantering och skapar förutsägbarhet för tillståndsinnehavare. Tydligt beslutade avgiftsnivåer ger transparens och trygghet till både tillståndsinnehavare och handläggare inom stadsmiljöförvaltningen.

Föreslagen beräkningsgrund innebär en ny beräkningsgrund för samtliga avgifter med undantag för ändamålet analog reklam som lämnas oförändrad från beslut KF 2021-03-25 § 17. Avgiften för analog reklam är väl avvägd i befintlig utformning och under succesivt införande till 2026 då stadens avtal med reklamaktören JCDecaux löper ut.

Om avgiftslagen (1957:259) och tillåten konstruktion av beräkningsgrund

För kommunala verksamheter gäller som huvudregel självkostnadsprincipen (Kommunallagen 2 kap. 6 §). Den innebär att kommunerna inte får ta ut högre avgifter än vad som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som tillhandahålls. För avgifter som tas ut för tillstånd att nyttja offentlig plats med stöd av avgiftslagen (1957:259) gäller i stället att avgiften får fastställas till ett belopp som kan anses skäligt med hänsyn till *ändamålet* med upplåtelsen, *nyttjarens fördel* av denna, *kommunens kostnader* med anledning av upplåtelsen och *övriga omständigheter*. Beräkningsgrunden fastställs av kommunfullmäktige. I avgiftslagen slås inte fast någon undre gräns för avgiftens storlek. I praktiken kan kommunen därmed avstå avgift. Den övre gränsen däremot är fastställd i lagen så till vida att avgiften ska vara skälig.

Avgiften får inte baseras på en direkt koppling till enskild verksamhets omsättning (rättsfall NJA 1963 s.84, RÅ 1959 I 65, Kammarrätten i Göteborgs dom 1995-12-29, mål nr 8022-1994). I stället ska en och samma avgift gälla för en viss typ av upplåtelser. Med andra ord gäller att generaliseringar och breda uppskattningar för en viss kategori tillståndsinnehavare är det som ska ligga till grund för beräkningsgrund, snarare än enskilda aktörers betalformåga eller prestation. Den enskildes prestation får alltså inte ge utfall på avgiftsnivån.

Redogörelse för kompletteringar enligt återremitterat beslut

Minskning av avgifter i taxan så att nivåerna ligger i linje med eller maximalt 5 procent över 2023 års avgifter

I det nya taxeförslaget har avgiftsnivåerna sänkts, så att dessa ligger ackumulerat i linje med, eller maximalt över 5 procent över 2023 års avgifter för markupplåtelser. Övervägningar har gjorts där taxans avgiftskategorier ökar och minskar olika mycket eller i stort förblir oförändrade.

Taxeförslaget och användande av offentlig plats

Stadsmiljönämnden har ett helhetsansvar för stadens offentliga rum och samlade framkomlighet och ska arbeta för att skapa tillgängliga attraktiva och levande stadsmiljöer och naturområden.

Att söka polistillstånd för nyttjande av offentlig plats är en viktig möjlighet för att temporärt skapa tillgängliga attraktiva och levande stadsmiljöer och naturområden.

Enligt ordningslagen får en offentlig plats inom detaljplanlagt område inte utan tillstånd av Polismyndigheten användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Polismyndigheten skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för att ta i anspråk en offentlig plats och avgiftslagen ger kommunen rätt att ta skälig avgift. I kommunens yttrande till polisen anger stadsmiljöförvaltningen villkor för att säkra framkomlighet och tillgänglighet.

Taxeförslaget är utformat för att ta ut skälig avgift när platsen ska användas på annat sätt än detaljplanen anger, eller i fallet torghandel för användande av plats som kommunen upplåtit som allmänna försäljningsplatser.

Taxeförslaget tar alltså hänsyn till de omständigheter som avgiftslagen anger och presenterar inte en önskvärd användning av offentlig plats. En taxa *initierar* inte användande av offentlig plats, det gör dem som ansöker om markupplåtelser. Minskar anspråket på en viss upplåtelse, minskar även kommunens intäkter för

upplåtelseypen. Det kan spela roll, men det behöver inte spela någon roll, huruvida avgifterna är högre eller lägre satta för att så ska ske.

Taxeförslaget kan däremot, som ovan nämnt, tjäna som en möjliggörare för olika typer av markupplåtelser på offentlig plats och därmed användandet. En stor behållning med taxan är att den erbjuder avgiftskategorier som tidigare saknats samt möjliggör för ett enklare framtagande av kategorier för nya upplåtelseypen – för att avgift ska kunna uttas i varje enskilt fall enligt avgiftslagen måste kommunfullmäktige ha beslutat om en taxa som *omfattar den aktuella upplåtelsen*. Möjlighet skapas alltså för ett brett användande av offentlig plats när fler upplåtelsekategorier förekommer i taxan, även till tydlighet kring hur offentlig plats kan upplåtas.

Avgiftslagen ger även möjlighet för kommunen att låta sociala aspekter vara en del av beräkningsgrunden. I föreslagen taxa tar detta sig uttryck i flera av nedsättningsgrunderna inom exempelvis kategorierna evenemang och försäljningsärenden, vilket innebär att föreningslivet, skolklasser, lokala grannskap och liknande kan nyttja offentlig plats för en väldigt låg avgift eller helt avgiftsfritt. Att zonsystem föreslås införas för samtliga avgiftskategorier innebär att en många gånger lägre avgift än idag skulle debiteras för upplåtelser i stadens ytterområden. Detta kan bidra positivt till ytterområdena i form av potentiellt större aktivering genom upplåtelse av offentlig plats.

Förslaget innebär både sänkta och höjda avgifter. Genomgående i tjänsteutlåtandet samt i bilaga 6 finns resonemang om taxan som potentiell möjliggörare, samt varför en del avgifter höjs och sänks, detta enligt det utrymme avgiftslagen ger.

Förslag på stegvis införande och uppföljning

I de allmänna bestämmelserna till taxeförslaget finns förslag om successiv implementering för kategorierna försäljningsbyggnad/container/varuautomat, samhällsfunktionsrelaterad upplåtelse och torghandel, om skillnaden mellan tidigare debiterad avgift och ny högre avgift blir större än 20 procent. Vid justering till högre avgift ska avgiften i det individuella fallet höjas successivt årligen tills avgiften är i nivå med beräkningsgrunden, under maximalt 5 års tid. Därefter tillämpas ny avgiftsnivå. Vid sänkt avgift regleras avgiften direkt från taxans införande.

När uppdraget är slutfört och implementering av de nya taxorna skett, föreslås att uppföljning ska göras med de markupplåtare som handlägger ärenden utifrån de nya taxenivåerna för att utvärdera användbarheten i hanteringen samt utfall i verkligheten.

Dialog i Citysamverkans ledningsgruppsmöte

Stadsmiljöförvaltningen deltog i Citysamverkans ledningsgruppsmöte 2024-05-07, där grunderna för markupplåtelseaxan av stadsmiljöförvaltningen presenterades. Medskick från Citysamverkan är nedan punkter:

- Gynna antalet inkluderande integrationsskapande evenemang och aktiviteter på offentlig plats.
 - Förslag: Avgiftsfri hyra av platser för evenemang och aktiviteter som är kostnadsfria och inte kommersiellt inriktade.
 - Höj inte avgifterna för vissa områden när man gör en ny zonindelning.
- En attraktiv och levande stadskärna är Göteborgs skyltfönster mot omvärlden och bidrar till att stärka Göteborgs varumärke

- Förslag: Avgiftsfri markhyra vid butikens, centrumföreningars och andra verksamheters utsmyckning och gatumöblering som är inkluderande för alla, exempelvis blommor, och sittbänkar (ej varuförsäljning eller reklam).
- Gynna ökade flöden på gator & torg. Mer människor i stadskärnan bidrar till ökad upplevd trygghet samt skapar förutsättningar för handel i anslutning till hållbara resealternativ. När flera av Stadens förvaltningar och bolag går från att arrangera evenemang i egen regi till att möjliggöra för andra aktörer (föreningsliv, civilsamhälle, NGO:s, m.fl. är det viktigt att Staden på ett tydligt sätt uppmuntrar och stötta initiativ i stadens offentliga rum:
 - Förslag: Att inte höja av avgifter för vissa områden när man gör zonindelning.
 - Förslag: Tydlighet i kommunikation om möjligheter och tillvägagångssätt att aktivera gator och torg. Utöver avgifter ska det vara lätt att hyra ytor, exempelvis med QR-koder på skyltar på torg samt finnas infrastruktur som gynnas platsaktivering, exempelvis elskåp, förråd, lastplatser.

I det nya taxeförslaget finns flera nedsättningsgrunder inom evenemangskategorin, bland annat föreslås 100 procent avdrag på avgiften för kostnadsfria evenemang för allmänheten, såvida dessa inte är av kommersiellt slag. När ny zonindelning införs föreslås en betydligt lägre avgift per kvadratmeter och dygn för evenemang i samtliga zoner. Högsta avgiftsnivå för zon A och B höjs däremot något och sänks i zon C och D.

Gällande utsmyckning och gatumöblering införs kategorin *utsmyckning av stadsrummet* i föreslagen taxa med avgiftsnivåer mellan 43 och 85 kr/m² utifrån zonindelning (utsmyckning gäller inte uppvisning av varor för försäljning eller annat av kommersiellt slag). Inom kategorin finns två nedsättningsgrunder, som innebär 100 procent avdrag på avgiften. Avgiften nedsätts i de fall utsmyckningen placeras maximalt 0,8 meter ut från husfasad längs verksamhetens egen verksamhetslokal. Avgiften nedsätts även om utsmyckning sker som del i samverkansprojekt initierat av staden för aktivering av specifik plats.

När det kommer till förslag under tredje punkten, om att inte höja avgifter för vissa områden när zonindelning görs, är det svårt, då den nya zonindelningen är omfattande, och i princip ersätter alla tidigare, olika, zonindelningar. Taxeförslaget innebär både höjda och sänkta avgifter. Höjningar och sänkningar sker inte specifikt per zon i jämförelse med 2023 års avgifter, utan per avgiftskategori. Generellt för taxeförslaget är dock att zonindelningen bygger på 4 zoner, A-D där A är mest centralt. Zonindelningen är ett sätt att hantera de beståndsdelar som avgiftslagen föreskriver och en avgörande del av beräkningsgrunden. Zonindelningen tar in aspekter såsom antaganden om platsens belägenhet, nyttjarens fördel med anledning av upplåtelsen (som förutsätts vara högre mer centralt än mindre centralt), trafikintensitet, gångflöden och liknande. Därav är varje upplåtelsekategoris avgifter högre i zon A, än D, men kan vara lägre eller högre i jämförelse med 2023 års avgiftsnivåer.

Angående förslag från Citysamverkan om att bland annat kommunicera möjligheter och tillvägagångssätt att aktivera gator och torg, samt tillse infrastruktur som gynnar platsaktivering, är det ingenting en taxa har i uppgift att göra, den ska efterleva avgiftslagens beståndsdelar. Däremot går det att se taxeförslagets flexibilitet med upplägg

huvudkategorier och underkategorier samt taxans evenemangskategori, som ett medel för möjliggörande av olika arrangemang och nya initiativ i stadsrummet. Detta genom möjlighet att fastställa avgifter för nya frekvent förekommande upplåtelse typer i enlighet med beräkningsgrunden och evenemangskategoriens många nedsättningsgrunder.

Det kan tilläggas att el tillhandahålls av stadsmiljöförvaltningen på flertalet evenemangs- och försäljningsplatser vilket nyttjas frekvent av flertalet markupplåtelse typer, detta räknas i taxeförslaget ibland (exempelvis i fallet foodtrucks) med i avgiftssättningen, annars innebär nyttjande av el en stor förmån för tillståndsinnehavare.

Tillvägagångssätt för framtäggande av ny beräkningsgrund

Huvud- och underkategorier i beräkningsgrunden

Föreslagen taxa innehåller huvudkategorier och underkategorier för praktisk tillämpning och tydlighet. Stadsmiljönämnden ges i förslaget möjlighet att utifrån särskild beräkningsgrund som fastställs i de allmänna bestämmelserna fastställa nya underkategorier, dock inte huvudkategorier. Fastställande av ytterligare underkategorier ses som en tillämpning av beräkningsgrunden. Stadsmiljönämnden kan i och med bestämmelsen *inte* ändra på beräkningsgrunden. Däremot kan taxan i och med möjligheten smidigare ”följa med” i utvecklingen utan nytt beslut i kommunfullmäktige om exempelvis en ny typ av frekvent återkommande insamlingskärl för byggmaterial kommer till stan, eller om en ny försäljningsrelaterad företeelse dyker upp som kräver en avgift per enhet eller liknande. Då kan avgiftsnivå inom huvudkategorier för byggetablering eller försäljning, tillsammans med aspekterna storlek och tid, användas för att fastställa ”enhetsavgiften”. Beräkningsgrundens zonindelning, som är tillämplig över samtliga avgiftskategorier förutom analog reklam som inte justeras, gäller då för de fastställda avgifterna. Justeringar av zonindelningen ses till skillnad från fastställande av underkategori som en justering av beräkningsgrunden, vilket gör att sådan förändring endast kan ske genom beslut i kommunfullmäktige.

Ny gemensam zonindelning

Zonindelning är i praktiken ett sätt, utöver avgiftskategorier, att hantera de beståndsdelar som avgiftslagen föreskriver på ett ändamålsenligt sätt. Zonindelningen är en avgörande del av beräkningsgrunden och tar in aspekter såsom antaganden om nyttjarens fördel med anledning av upplåtelsen (som förutsätts vara högre mer centralt än mindre centralt), trafikintensitet, gångflöden och liknande.

Föreslagen zonindelning A-D ersätter tidigare zonindelningar för samtliga huvudkategorier förutom analog reklam. Det innebär att vissa avgiftskategorier går från två zoner till fyra, eller från tre till fyra. Vid jämförelse med andra städers taxor har konstaterats att Göteborgs befintliga *olika* zonsystem för olika ärendetyper inte fyller någon funktion utan snarare gör taxan krånglig att tillämpa och förstå, både internt och externt. Dessutom har justeringar av zonerna gjorts vid olika tillfällen vilket gjort att ett område som konstaterats mer attraktivt för uteserveringar, inte fått motsvarande förändring vad gäller exempelvis försäljningsärenden. Föreslagen zonindelning ersätter de tidigare, bygger på 4 zoner (A-D där A är mest centralt), och avses revideras oftare och samlat utefter hur staden byggs ut och nya attraktiva stadsmiljöer tillkommer. Revideringar avses föreslås till kommunfullmäktige på stadsmiljönämndens initiativ vid behov, antagligen i praktiken varje eller vartannat år/på förekommen anledning vid större tillkommande stadsmiljöer.

Zonerna A-D i förslaget bygger på de befintliga zonerna 1-4 för uteserveringar, som är den senast reviderade zonindelningen (2020), med 11 justeringar vilka beskrivs och motiveras i bilaga 8.

Nya allmänna bestämmelser för taxans tillämpning

I de nya allmänna bestämmelserna för taxans tillämpning beskrivs aspekter såsom beräkningsgrundens tillämpning, principerna för zonindelningen, möjligheten att fastställa underkategorier för stadsmiljönämnd, hur indexuppräknings ska ske, hur debitering ska ske, möjligheten till successiv implementering för vissa avgiftskategorier, med mera. Jämförbara städer har allmänna bestämmelser samlade på liknande sätt. Göteborg saknar idag motsvarande samlade allmänna bestämmelser.

Ekonomisk konsekvens för enskilda, övriga kommunala verksamheter och nämnden

Denna ekonomiska konsekvensbeskrivning har upprättats i enlighet med Göteborgs Stads anvisning för hantering av taxor och avgifter. Den är därför uppdelad i tre avsnitt: Ekonomisk konsekvens för brukare/kunder (tillståndsinnehavare i detta fall), för den egna verksamheten (stadsmiljönämnden i detta fall), för andra kommunala verksamheter (nämnder och bolag).

Den ekonomiska konsekvensbeskrivningen utgår ifrån antal ärenden och upplåten yta år 2023, som är första jämförbara år efter pandemiåtgärder (bortsett från åtgärd gällande uteserveringar som utsträcktes de första tre månaderna 2023 och som i uträkningarna räknats bort) vilka ändrade förutsättningarna för debitering av avgift för upplåtelse av offentlig plats.

2023 är också första året efter att den nya organisationen för stadsutveckling trädde i kraft och stadsmiljönämnden övertog administrationen av markupplåtelser från f.d. trafiknämnden. Stadsmiljönämndens övertagande av administrationen av markupplåtelser innebar även att fördelningsprincipen av vissa markupplåtelseintäkter mellan f.d. trafiknämnden och f.d. park- och naturnämnden (som också inlemmades i stadsmiljönämnden) inte behövdes längre, vilket är fördelaktigt i en jämförelse.

Eftersom ny zonindelning införs och ersätter flera tidigare olika indelningar, utgår de flesta beräkningar från medelsummor av tidigare zonindelningar och ny zonindelning på övergripande per kategorinivå vid jämförelse. En viktning av antal upplåtelser per kategori och zon har gjorts i de fall detta varit möjligt.

Ekonomiska konsekvenser för tillståndsinnehavare

Föreslagen taxa innebär nya avgiftskategorier, ny zonindelning, och att tydligt beslutade avgifter införs för upplåtelse typer som tidigare saknat det. Att avgifter som tidigare saknats i och med detta förslag beslutas, bidrar bland annat till en förutsägbarhet för den som ansöker om tillstånd och likabehandling, men i en del fall även större ekonomiska konsekvenser för enskilda tillståndsinnehavare. I vissa fall har enskilda tillståndsinnehavare historiskt debiterats både högre och lägre avgifter än nu föreslagna nivåer. Eftersom de avgifter som tidigare uttagits i praktiken spretat mycket, alternativt inte indexjusterats, är det mycket svårt att undvika en sådan ekonomisk konsekvens i framtagna av nya avgifter. Att nya och mer flexibla avgiftskategorier framtas i och med detta förslag kan bidra till att möjliggöra för tillståndsinnehavare att ansöka om justerade upplägg för markupplåtelser och nya typer av förekomster på offentlig plats vilket tidigare inte varit möjligt.

Årligen yttrar sig stadsmiljönämnden i närmare 3000 enskilda ärenden om upplåtelse av offentlig plats för olika ändamål. Avgift debiteras därefter enligt gällande taxebilaga i de flesta fall, och i praktiken enligt praxis/historisk debitering utan känd beräkningsgrund i vissa fall. I bilaga 6 beskrivs skillnaden mellan tidigare tillämpad och föreslagen ny avgift för respektive kategori i detta förslag. Detta avsnitt beskriver påverkan för enskilda inom de största samt de mest påverkade kategorierna upplåtelser på ett övergripande plan. Eftersom flera faktorer som påverkar avgiften i ett enskilt fall ändras samtidigt (avgiftskategori, avgiftsnivå, zonindelning) ska uppskattningarna ses med stor reservation för att exakt ekonomisk påverkan i vissa enskilda fall kommer att visa sig först när ny taxa gäller och debiteras i praktiken.

Byggbelamringar

Inom kategorin byggbelamringar höjs avgiften i de fall då yta helt belamras med cirka 31 procent. Samtidigt sänks avgiften för tillgänglighetsanpassad byggställning sammantaget med cirka 15 procent. Tillståndsinnehavaren har en lägre fördel av att inte kunna nyttja ytan under byggställningen, samtidigt som allmänheten har en större fördel. För ytor som helt belamras, dvs där mer yta tas i anspråk och inte kan nyttjas av allmänheten, är en högre avgift motiverad. Göteborg har i jämförelse med Stockholm och Malmö länge befunnit sig på betydligt lägre avgiftsnivåer när det kommer till byggrelaterade upplåtelser. Med det nya förslaget, som innebär en total höjning om ca 13 procent, hamnar Göteborg närmare dessa städers avgiftsnivåer.

När avgiftsparkering belamras innebär föreslagen beräkningsgrund att avgifterna höjs jämfört med tidigare års tillämpade avgiftsnivåer (som inte uppdaterats på länge). Avgiftsnivåerna för avgiftsparkering har förändrats och taxeförslaget behöver följa med i utvecklingen, för att förvaltningen inte ska tappa intäkter för just avgiftsparkering. Sammantaget innebär förändringen en total höjning om cirka 31 procent. Vid säkerhetsområde begärt av stadsmiljöförvaltningen och vid anläggande av ersättningsyta iordningställd för allmänheten såsom en tillfällig cykelbana kring ett arbetsområde, föreslås däremot helt avgiftsfri upplåtelse. Ny underkategori är även tillfartsväg till eget arbetsområde som är öppen för allmänheten vilken får en betydligt lägre avgift än dagens, cirka 67 procent lägre. Det sistnämnda rör enstaka fall och är inget som kommer slå brett.

Sammantaget är det i och med de nya underkategorierna och zonindelningen svårt att avgöra exakt ekonomisk konsekvens för enstaka inom kategorin i stort. Några exempel används därför nedan för att illustrera ekonomisk konsekvens i två enskilda fall:

Exempel 1: Byggetablering under 2 månader på Kärralundsgatan, ej tillgänglighetsanpassad (tidigare zon 2, nu i föreslagen zon C)

Avgift i 2023 års nivå: 56 000 kr. för hela perioden

Vid tillämning av föreslagen taxa i 2023 års nivå: 60 000 kr. för hela perioden

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en höjning med cirka 7 procent.

Exempel 2: Byggetableringar under 8 månader på Götabergsgatan, tillgänglighetsanpassad byggställning och byggetablering med upptagande av 5 st. boendeparkeringar (tidigare zon 1, nu i föreslagen zon A)

Avgift i 2023 års nivå:	72 218 kr. för hela perioden
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	86 933 kr. för hela perioden

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en total höjning med cirka 20 procent. Avgiften *sänks* med cirka 16 procent för den del av upplåtelsen som avser tillgänglighetsanpassad byggställning, men *höjs* med cirka 25 procent för den del av upplåtelsen som avser byggetablering på boendeparkering.

I övrigt inom kategorin byggbelamringar påverkas även de aktörer som tillhandahåller containrar för uthyrning och kranuppställningar. Dessa aktörer får ett liknande men något justerat upplägg som innebär generellt tillstånd och/eller debitering per uppställning. Tidigare har tre olika nivåer i ”antal containerutställningar” per år funnits för generellt tillstånd. Detta justeras till en nivå eftersom tillämpning av tidigare taxa inte fungerat i praktiken vid bristfällig dokumentation av antal utställda containers, vilket lett till att samtliga aktörer debiterats minsta möjliga avgift i praktiken. Nytt upplägg för generellt tillstånd för containers beräknas löna sig för containeruthyrare vid mer än 18 utställningar per år, vilket den absoluta majoriteten av aktörerna bedöms leverera. Lösningen ger alltså skäl för att övervägande del generella tillstånd ansöks, vilket även minskar på tillståndshavarnas administration och kostnader i samband med det.

Uteserveringar

Avgiftsnivån för uteserveringar höjs något i zon A-C och sänks i zon D. Fortsatt gäller halva avgiften under vintersäsongen. Som följd av en del justeringar av föreslagen zonindelning, kan ett fåtal enskilda tillståndsinnehavare påverkas genom att ”flyttas” till en högre avgiftsnivå. Eftersom den nya zonindelningen bygger på tidigare uteserveringszoner med vissa justeringar, påverkas dock kategori uteserveringar mindre än övriga avgiftskategorier av förändrad zonindelning.

Försäljningsbyggnader

Avgiftsnivån för försäljningsbyggnader spretar mycket i Göteborg och tydligt beslutad avgift saknas. Indexuppräknings har inte gjorts på ett konsekvent vis. Föreslagen avgiftsnivå innebär främst nödvändig möjlighet till likabehandling på ett sätt som avses vara mer i linje med jämförbara städer, men innebär även justeringar av enskilda försäljningsbyggnaders avgiftsnivåer. Av den anledningen ges möjlighet till successiv implementering under maximalt 5 år vid större höjningar enligt de allmänna bestämmelserna för taxan. För de försäljningsbyggnader som får en lägre avgift börjar den nya avgiften att gälla direkt efter justering.

I föreslagen taxa görs skillnad på försäljningsbyggnad och del av byggnad som inte är av kommersiell art, till skillnad från nuvarande debiteringsmodell. Det innebär att de byggnader som tjänar som både försäljningsbyggnad och exempelvis vänthall för kollektivtrafiken eller annat, debiteras olika avgifter i kombination – en nivå enligt kategori försäljningsbyggnader för kommersiell andel av byggnaden och en betydligt lägre nivå för icke kommersiell andel, enligt kategori samhällsfunktionsrelaterad upplåtelse. Detta innebär att byggnader med blandade ändamål får en lägre avgift än tidigare.

Några exempel används nedan för att illustrera ekonomisk konsekvens i fem enskilda fall:

Exempel 1: Kiosk 25 kvadratmeter inom zon A

Avgift i 2023 års nivå:	100 917 kronor/år
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	105 000 kronor/år

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en ökning med cirka 4 procent.

Exempel 2: Kiosk 64 kvadratmeter inom zon A

Avgift i 2023 års nivå:	166 694 kronor /år
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	148 500 kronor/år

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en sänkning med cirka 11 procent.

Exempel 3: Kiosk 85 kvadratmeter inom zon B

Avgift i 2023 års nivå:	90 704 kronor /år
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	126 000 kronor/år

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en höjning med cirka 39 procent.

Exempel 4: Kiosk 124 kvadratmeter inom zon C

Avgift i 2023 års nivå:	110 928 kronor /år
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	120 600 kronor/år

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en höjning med cirka 9 procent.

Exempel 5: Byggnad för resecentrum, 286 kvadratmeter inom zon D, både kommersiell yta och samhällsfunktionsrelaterad yta

Avgift i 2023 års nivå:	208 801 kronor /år
Vid tillämpning av föreslagen taxa i 2023 års nivå:	84 880 kronor/år

Föreslagen avgiftsnivå innebär i det enskilda fallet en sänkning med cirka 59 procent.

Oregistrerade fordon

Dagens avgiftsnivå för uthyrning av oregistrerade fordon saknar zonindelning. Föreslagen taxa kopplar på zonindelning vilket leder till sänkt avgift i stadens mindre centrala delar. Zonindelningen avser för denna upplåtelsekategori i praktiken vart fordonet står då det är tillgängligt för uthyrning. Att färdas med fordon kräver inte tillstånd, men själva ytan som används för uthyrningstillfället gör det. Vilka platser som tillåts för uthyrning regleras genom tillståndet. Stadsmiljöförvaltningens bedömning är att föreslagen taxa kan innebära ett utökat antal fordon i stadens ytterzon (D) vilket väger upp sänkt avgift för zon B och C. För tillståndsinnehavare inom kategorin innebär den nya taxan oförändrad nivå inom zon A, 33 procent lägre avgift i zon B, 50 procent lägre avgift i zon C och 67 procent lägre avgift i zon D.

Förvaltningens hantering av ansökningar i samband med nya tillståndsperioder inom denna kategori kan styra upplåtelsekategorin vad gäller fördelning av tillåtet antal fordon

mellan de olika avgiftszonerna. Förvaltningen ser positivt på att mikromobilitetslösningar erbjuds och nyttjas även utanför den mest centrala stadskärnan.

Försäljningsärenden

Försäljningsärenden saknar flera avgiftskategorier i nuvarande taxa. Så kallade foodtrucks är ett exempel på kategori som saknas men i praktiken debiteras flera tillståndsinnehavare. I föreslagen taxa införs kategorin *mobil måltidsförsäljning* som egen kategori vilket tydliggör avgiftsnivå och hur debitering ska ske. Årsavgiften för det så kallade "foodtruck-programmet" höjs cirka 3 procent jämfört med tidigare tillämpad avgift. Tillståndsinnehavarna har bland annat möjlighet nyttjande av el som tillhandahålls av stadsmiljöförvaltningen, detta på allt fler platser, vilket ökar kommunens kostnader med upplåtelsen. Möjlighet till debitering för *dygnsplatser* enligt zonindelning införs för både vinter- och sommarsäsong, det går även att upplåta platser per månad samt "fasta placeringar" vilket möjliggör en utveckling av hanteringen inom upplåtelsekategorin. Detta har efterfrågats av såväl handläggare, tillståndsinnehavare samt olika företagare.

Säsongsförsäljning, såsom försäljning av julgranar under vintern och av bär under sommaren, är också försäljningsändamål som får ett tydligare upplägg och i fallet försäljning av bär, en egen kategori enligt zonindelning vilket saknas idag. Den ytkrävande julgransförsäljningen får två storlekskategorier med debitering därefter, den mindre kategorin (yta upp till 150 m²) innebär en sänkning med totalt ca 20 procent och den större kategorin (150-250 m²) en höjning med totalt ca 60 procent. Detta för att stärka likabehandlingsperspektivet och ge skäl till att nyttja stadens ytor så effektivt som möjligt. I dagsläget görs ingen skillnad på försäljningsplatsernas storlek vid debitering. För bärförsäljningen, vars avgift legat mycket högt i hela staden i jämförelse med andra städer och andra försäljningsärenden, innebär det nya förslaget en betydande sänkning med ca 35 procent.

Torghandel

Idag tillämpad avgiftsnivå för torghandelsplatser saknar zonindelning och har inte indexjusterats.

En tydligt beslutad avgift för torghandel är nödvändig och föreslås i detta taxeförslag. Eftersom de avgiftsnivåer som tillämpas i praktiken inte indexregleras gällande torghandeln, kommer höjningar vara högre och sänkningar vara lägre jämfört med dem vid införande beroende på utvecklingen av index. I de fall avgiften höjs med mer än 20 procent för en enskild tillståndsinnehavare, ges möjlighet till successiv implementering under maximalt 5 år enligt de allmänna bestämmelserna för taxan, för att göra övergången mjukare.

Evenemang

Dagens avgiftsnivå för evenemang saknar känd gräns mellan "centrala staden" och "övriga staden" vilket innebär svåra avvägningar vid tillämpningar. Föreslagen avgift innebär att ny zonindelning införs och att en betydligt lägre avgift per kvadratmeter och dygn tillämpas för evenemang. Högsta avgiftsnivå för zon A och B höjs något och högsta avgiftsnivå för zon C och D sänks. Detta innebär att evenemang får möjlighet att nyttja mer yta, innan taket för högsta avgift uppnås, samtidigt som de riktigt stora evenemangen får en något högre avgift i zon A och B.

Stadsmiljönämnden ges i föreslagen taxa möjligheten att fastställa högre högsta avgiftsnivåer för särskilda platser i enlighet med särskild beräkningsgrund. För *mindre*

evenemangsplatser såsom idrottsplatser och liknande kan beräkningsgrunden innebära att en *lägre* högsta avgift, och för *större* evenemangsplatser såsom stora parker, kan beräkningsgrunden innebära en *högre* högsta avgift. I praktiken tillämpas idag civilrättsliga avtal för stadens största evenemangsplatser, men i takt med att staden byggs ut behöver nya evenemangsplatser kunna skapas och debiteras. Det möjliggör framtida utveckling av evenemangsstaden.

En etableringsavgift införs om 500 – 1 500 kronor utifrån zonindelning för att möjliggöra debitering för utdragna etableringar och avetableringar. En sådan avgift behövs för att korta ner tid där ytor idag kostnadsfritt används som etableringsupplag, i stället för att vara tillgängliga för allmänheten eller för någonting annat.

Flera nedsättningsgrunder inom evenemangskategorin finns i det nya taxeförslaget. Exempelvis gäller 100 procent avdrag på avgiften om evenemanget är kostnadsfritt för allmänheten, utan kommersiell inriktning eller koppling till något företag. Det samma gäller om sökande är en av stadens förvaltningar eller stadens kommunala bolag och evenemanget är kostnadsfritt för allmänheten.

Västfastigheters resecentrum

Västra Götalandsregionen har via sitt fastighetsbolag Västfastigheter flera resecentrum runt om i regionen. Dessa nyttjas för kollektivtrafiken som bedrivs av Västtrafik. I Göteborg upplåts offentlig plats för Frölunda resecentrum, Amhult resecentrum och Åkareplatsens resecentrum. I nu gällande taxa saknas särskild kategori för resecentrum och idag tillämpad avgift saknar känd beräkningsgrund. I föreslagen taxa debiteras resecentrum och andra byggnader kopplade till samhällsfunktionsrelaterad upplåtelse enligt två olika kategorier utifrån andel kommersiell yta och yta avsedd för att uppfylla syftet som resecentrum för kollektivtrafiken. Den del av resecentrumet som är vänthall, pausrum för förare, teknikyta och liknande debiteras enligt föreslagen taxa betydligt lägre avgift än den del som hyrs ut kommersiellt till exempelvis butiker eller caféer.

För Västfastigheters tre resecentrum debiterades år 2023 cirka 910 600 kronor. Debiteringen saknar känd och beslutad beräkningsgrund. Vid tillämpning av föreslagen taxa skulle Västfastigheter för de tre resecentrumen debiteras cirka 591 000 kronor per år i stället, vilket innebär en sänkning av avgiften med cirka 36 procent.

Ekonomiska konsekvenser för andra kommunala nämnder och bolag

Andra kommunala verksamheter bedöms påverkas på samma sätt som enskilda tillståndsinnehavare inom respektive upplåtelsekategori förutom när specifik nedsättningsgrund omfattar den nämnden eller bolaget i fråga. Ett exempel på det är när Göteborgs Stad är byggherre och tillståndsinnehavare är någon av Göteborgs Stads förvaltningar eller av dem anlitad entreprenör, och tillståndet gäller ändamålet utbyggnad eller underhåll av gatu-, spår- eller parkmark. I praktiken debiteras ofta inte de byggande stadsbyggande förvaltningarna eller dess underentreprenörer som omfattas av nedsättningsgrunden i fråga, vilket gör att ekonomisk konsekvens för de fall som omfattas bedöms vara liten.

Utifrån debitering historiskt kan uppskattning av påverkan göras för de tillstånd som sökts i förvaltningarnas/bolagens *eget namn*. I de fall *underentreprenörer* sökt tillstånd, vilket är mycket vanligt, kan direkt påverkan ej härledas. Därav är *procentuell* påverkan av större vikt i ekonomisk konsekvensbeskrivning än de summor nämnden eller bolaget tidigare debiterats.

De kommunala nämnder som bedöms påverkas av ny beräkningsgrund för avgift för upplåtelser av offentlig plats är främst:

Kretslopp och vattennämnden

Kretslopp och vattennämnden debiteras mellan cirka 250 000 kronor och 400 000 kronor årligen. Anspråket varierar utifrån behov i samband med nämndens arbeten där byggupplag behövs. Ändamålet är i princip uteslutande byggbelamringsrelaterad upplåtelse där hela ytor avskärmas. Nämndens kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 31 procent.

Stadsfastighetsnämnden

Stadsfastighetsnämnden, innefattande tidigare lokalförvaltningen, har debiterats mellan cirka 20 000 kronor och 160 000 kronor årligen. Upplåtelseerna har avsett huvudsakligen byggupplag men även ett fåtal tillfälliga skolpaviljonger och skolrastgårdar.

Avgift för skolpaviljong och rastgårdar har saknats och i enstaka fall har 3,25 kronor/kvadratmeter/år i praktiken debiterats för rastgårdar, en avgift som inte är förankrad i dagens taxa. Närmast tillämpbara avgift för skolpaviljonger i nuvarande taxa är byggbelamring vilket har en betydligt högre avgift. Tillfälliga skolpaviljonger och skolrastgårdar räknas i det nya taxeförslaget in under kategorin samhällsfunktionsrelaterad upplåtelse där den nya avgiften som föreslås, 40–80 kronor/kvadratmeter/år, skulle innebära en ökning med 113 – 236 procent för skolrastgårdar och en sänkning med 95 procent för skolpaviljonger. Det bör noteras att det endast finns enstaka upplåtelser av detta slag och att den höga procentuella ökningen/minskningen för ändamålet därmed inte beräknas slå brett.

Nämndens kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas öka med cirka 31 procent eftersom upplåtelseerna i princip uteslutande består av upplåtelser där hela ytor avskärmas.

De kommunala bolag som bedöms påverkas av ny markupplåtelsetaxa är främst:

Göteborgs Spårvägar AB

Göteborgs Spårvägar AB har historiskt debiterats mellan cirka 116 000 kronor och 202 000 kronor årligen. Av det har mellan cirka 59 000 – 145 000 kronor avsett byggetableringar och resterande avsett så kallade ”pausbodar” vilka saknat beslutad avgift men i praktiken debiterats 5 000 kronor/styck/år.

Spårarbeten i spårvägsanläggningen som ägs av Göteborgs Stad räknas i det nya förslaget in i nedsättningsgrund om utbyggnad eller underhåll av gatu-, spår-, eller parkmark, vilket gör att bolagets kostnader för byggetableringar minskar med 100 procent till 0. Pausbodar debiteras dock fortsatt enligt förslaget. Pausbodar debiteras då enligt placering utifrån zonindelning inom kategori samhällsfunktionsrelaterad upplåtelse, vilket innebär 40–80 kronor/kvadratmeter/år i 2023 års nivå. Ett exempel på en ”pausbod” är den på Aprilgatan, vilken är 15 kvadratmeter stor och belägen i zon D vilket innebär 1 380 kronor/år enligt förslaget.

Göteborg Energi AB

Göteborg Energi AB har historiskt debiterats mellan cirka 18 000 kronor och 36 000 kronor årligen. Ändamålen är dels byggetablering vilket debiterats enligt tidigare beslutad avgift, och dels ladd-anläggningar för elfordon vilket saknat beslutad avgift men som i praktiken debiterats 1 000 kronor/styck/år. Anspråket för byggetableringar varierar

utifrån behov i samband med bolagets arbeten där byggupplag behövs. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas öka med cirka 31 procent. Laddanläggningar för elfordon debiteras i förslaget enligt placering utifrån zonindelning inom kategori anläggningsrelaterad upplåtelse, vilket innebär 675-1 350 kr/styck/år.

Göteborgs Energi Nät AB

Göteborgs Energi Nät AB har historiskt debiterats mellan cirka 6 000 kronor och 42 000 kronor årligen. Anspråket varierar utifrån behov i samband med bolagets arbeten där byggupplag behövs. Ändamålet är uteslutande byggetableringsrelaterad upplåtelse där hela ytor avskärmas. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 31 procent.

Liseberg Skår AB

Liseberg Skår AB har historiskt debiterats mellan cirka 0 och 1 288 000 årligen. Anspråket har bestått av byggetablering i samband med Lisebergs byggnation av hotell och vattenpark. Hotellet är färdigställt, men vattenparken byggs efter den brand som destruerade parken upp igen. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas öka med cirka 31 procent.

Higab AB

Higab AB har historiskt debiterats mellan cirka 300 000 kronor och 750 000 kronor årligen. Anspråket består av främst byggetableringar och evenemang.

Eftersom de byggnader Higab förvaltar är historiska byggnader som ligger utspritt i staden, både centralt och mindre centralt, görs samma antagande kring andel tillgänglighetsanpassade byggbelamringar som för staden i stort. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 13 procent.

Bolaget har historiskt inte debiterats något nämnvärt för evenemang, kostnaderna för evenemang beräknas dock minska till 0 kr. på grund av nedsättningsgrund för evenemang om 100 procent avdrag på avgiften, om sökanden är ett kommunalt bolag och evenemanget är kostnadsfritt för allmänheten.

Familjebostäder i Göteborg AB

Familjebostäder i Göteborg AB har historiskt debiterats mellan 0 och cirka 100 000 kronor årligen. Anspråket består av främst byggetableringar och evenemang. Ändamål byggetablerad upplåtelse tar till största del hela ytor i anspråk. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas öka med cirka 31 procent då hela ytor ianspråk tas, och minska med cirka 15 procent i de färre fall då tillgänglighetsanpassad byggställning uppförs.

Bolaget har historiskt inte debiterats något nämnvärt för evenemang, kostnaderna för evenemang beräknas dock minska till 0 kr. på grund av nedsättningsgrund för evenemang om 100 procent avdrag på avgiften, om sökanden är ett kommunalt bolag och evenemanget är kostnadsfritt för allmänheten.

Göteborgslokaler AB

Göteborgslokaler AB har historiskt debiterats mellan cirka 140 000 kronor och 150 000 kronor. Anspråket består huvudsakligen av informationsskyltar, som varierat i antal, och evenemang. Informationsskyltar debiterats i praktiken 6 050 kronor/styck/år oavsett storlek. Skyltarna skulle enligt föreslaget debiteras utifrån uppmätt exponeringsyta enligt

placering och zonindelning inom underkategori fristående verksamhetsskylt, vilket innebär 900 – 2 250 kronor/kvadratmeter/år i 2023 års nivå.

Bolaget har historiskt inte debiterats något nämnvärt för evenemang, kostnaderna för evenemang beräknas dock minska till 0 kr. på grund av nedsättningsgrund för evenemang om 100 procent avdrag på avgiften, om sökanden är ett kommunalt bolag och evenemanget är kostnadsfritt för allmänheten.

Göteborgs Stads Bostads AB

Göteborgs Stads Bostads AB har historiskt debiterats mellan 0 och cirka 5 000 kronor årligen. Anspråket varierar utifrån behov i samband med bolagets arbeten där byggupplag behövs. Ändamålet är mestadels byggetableringsrelaterad upplåtelse där hela ytor avskärmas. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 31 procent.

Göteborgs Egnahems AB

Göteborgs Egnahems AB har historiskt debiterats mellan 0 och cirka 500 000 kronor årligen. Anspråket varierar utifrån behov i samband med bolagets arbeten där byggupplag behövs. Ändamålet är mestadels byggetableringsrelaterad upplåtelse där hela ytor avskärmas. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 31 procent.

Framtiden Byggutveckling AB

Framtiden Byggutveckling AB har historiskt debiterats mellan 0 och cirka 60 000 kronor årligen. Anspråket varierar utifrån behov i samband med bolagets arbeten där byggupplag behövs. Ändamålet är mestadels byggetableringsrelaterad upplåtelse där hela ytor avskärmas. Bolagets kostnader för byggetableringsrelaterad upplåtelse beräknas därför öka med cirka 31 procent.

Ekonomiska konsekvenser för stadsmiljönämnden

Av nämndens intäkter på drygt 87 miljoner för upplåtelser av offentlig plats 2023 bedöms byggetableringar utgöra cirka 44 procent, uteserveringar cirka 38 procent, försäljningsbyggnader cirka 6 procent, oregistrerade fordon (elsparkcyklar och liknande) cirka 9 procent och övriga kategorier bedöms tillsammans utgöra cirka 3 procent.

Nämndens samlade intäkter för **byggetableringar** väntas utifrån förslaget öka med cirka 13 procent. Denna uppskattning bygger på ökad avgift för helt belamrad yta, och sänkt avgift för tillgänglighetsanpassad belamring där uppdelningen mellan dessa kategorier förblir oförändrad efter införd avgiftsmodell.

Nämndens samlade intäkter för **uteserveringar** förväntas utifrån förslaget öka med cirka 2 procent.

Nämndens samlade intäkter för **försäljningsbyggnader** förväntas utifrån förslaget minska med cirka 13 procent. Beräkningen är dock osäker på grund av att tidigare fastställd avgift för försäljningsbyggnader saknats. Uppskattning har genomförts utifrån tidigare debiterad medelavgift och yt- och zonfödelning utifrån ny avgiftsmodell.

Nämndens samlade intäkter för **oregistrerade fordon** förväntas bli oförändrade utifrån antagandet att lägre avgift i ytterzon D leder till ökat anspråk och därmed intäkter där, samtidigt som sänkt avgift i zon B och C innebär lägre intäkter där. Avgiften för zon A förblir oförändrad.

Påverkan på nämndens samlade intäkter för **övriga kategorier** beräknas minska med cirka 1 procent.

Samlat innebär förslaget att nämndens totala intäkter för upplåtelser av offentlig plats beräknas öka med cirka 4,9 procent, eller cirka 4,3 miljoner kronor utifrån 2023 års avgifter.

Förvaltningens bedömning

Samlat bedöms föreslagen beräkningsgrund för avgifter för upplåtelse av offentlig plats bidra till skäliga avgiftsnivåer för de olika ändamål stadens offentliga plats upplåts till, nödvändigt införande av idag saknade avgiftskategorier, och en ökad tydlighet kring taxans tillämpning. Taxan är förutsägbar för den som ansöker om markupplåtelse och bygger på beståndsdelar som är kända och kan hanteras över tid. Taxan har länge varit i stort behov av revidering och förvaltningen ser att föreslagen beräkningsgrund är väl ”framtidssäkrad” genom upplägget med huvudkategorier och underkategorier där förvaltningen kan fastställa avgifter för nya frekvent förekommande upplåtelse typer i enlighet med beräkningsgrunden.

För vissa fall inom främst försäljningsrelaterade upplåtelser och byggbelamringar blir den ekonomiska konsekvensen för enstaka tillståndsinnehavare ibland stor, vilket beror på tidigare saknade eller otydliga beräkningsgrunder, en obefintlig eller icke konsekvent indexjustering eller generellt lägre avgiftsnivåer vid jämförelse med motsvarande städer. En positiv konsekvens för allmänheten och staden är att föreslagen beräkningsgrund innebär möjliggörande av morgondagens markupplåtelser, likabehandling och rättssäker debitering framgent.

Gunilla Åkerström

Avdelningschef
Utemiljöer och stadsliv

Anders Ramsby

Direktör
Stadsmiljöförvaltningen